

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

Vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määräämisessä tarvittavia kertoimia ja arvoja

Laskuperustemuutoksessa haetaan eräiden vakuutusmaksun työkyvyttömyyseläkeosan määräämisessä tarvittavien kertoimien arvoja. Perustelut b-kertoimien arvoille on erillisessä muistiossa, joka on liitteenä.

Liitteet

Muistio maksuluokkamallin kertoimien määräämisestä vuoden 2021 maksuluokkia varten

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Vuoden 2021 vakuutusmaksu

1.1. Vuoden 2021 vakuutusmaksun rakenne

Vuoden 2021 maksutasoa määrättäessä on käytetty seuraavia taloudellisia oletuksia¹:

	2020	2021
inflaatio %	0,4	1,0
ansiotasoindeksin muutos %	1,7	2,2
työttömyysaste %	8,5	8,7
TyEL-palkkasumman muutos %	-2,0	2,4

Vuoden 2021 perustekorkona maksulaskelmissa on käytetty 4,25 %.

Vuoden 2020 osalta maksu esitetään kahdelta eri ajanjaksolta, koska lailla työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta vuonna 2020 (195/2020) alennettiin perusmaksua 2,6 %-yksikköä 1.5.2020 alkaen alun perin haetusta vuoden 2020 perusmaksusta. Alennuksen vaikutus kohdistui maksun tasausosan kautta keskimääräiseen maksuun. Edelleen laissa todetun mukaisesti myös hyvityssiirtoon haettiin poikkeussäännös, jolla vuodelta 2020 tehtävää hyvityssiirtoa rajoitettiin 4/12:aan maksimimäärästään.

Esitetty maksutaso muodostuu komponenteittain keskimäärin seuraavaksi (% palkkasummasta):

	1.-4.2020	5.-12.2020	2021
Vanhuseläke	3,5	3,5	3,5
Työkyvyttömyyseläke	1,0	1,0	1,2
Tasausosa	19,9	17,3	19,1
Muut osat	0,7	0,7	0,8
Hyvitykset	-0,7	-0,7	-0,2
Perittävä maksu km.	24,4	21,8	24,4

Tilapäisten työnantajien maksu on 24,8 % palkasta (25,3 % 1.-4.2020 / 22,7 % 5.-12.2020).

Työnantajan vuoden 2020 maksussa näkyy perusmaksuun 1.5.2020 alkaen annettu tilapäinen 2,6 %-yksikön alennus. TyEL:n keskimääräisen maksun perusteella määrättävää työntekijän

¹ ETK:n 28.9.2020 lyhyen tähtäimen ennuste

maksuosuutta ei kuitenkaan muutettu maksun tilapäisen alentamisen seurauksena, jolloin maksuosuudet muodostuvat seuraavanlaisiksi (% palkkasummasta):

	1.-4.2020	5.-12.2020	2021
Alle 53- ja yli 62-v. työntekijän osuus	7,15	7,15	7,15
53-62 -v. työntekijän osuus	8,65	8,65	8,65
Työnantajan osuus keskimäärin	16,95	14,35	16,95

Kilpailukyky sopimus ei enää vuonna 2021 aiheuta lisäkasvua työntekijän maksuun. Eläkeuudistuksessa sovitun mukaisesti 53-62 -vuotiaiden maksu on 1,5 %-yksikköä suurempi kuin muilla työntekijöillä.

YEL-maksu on alle 53-vuotiaiden ja yli 62-vuotiaiden osalta 24,10 % (24,10 % vuonna 2020) ja 53-62 -vuotiaiden osalta 25,60 % (25,60 %). Vuoden 2020 tilapäinen alennus ei koskenut YEL-maksua.

YEL-maksu on määrätty TyEL:n keskimääräisen maksun perusteella. Tähän maksuun sisältyvän 53-62 -vuotiaiden korotetun maksuosuuden keskimääräinen vaikutus, vuonna 2021 edelleen noin 0,3 % palkoista, poistetaan yrittäjien YEL-maksua määrättäessä. Vuonna 2021 TyEL:n keskimääräinen maksu ilman vanhempien työntekijöiden korotetun maksuosuuden vaikutusta on siis 24,10 % palkkasummasta. Vastaavasti kuin TyEL:ssä, 53-62 -vuotiaiden YEL-maksu on tätä nuorempien (ja tätä vanhempien) maksu korotettuna 1,5 %-yksiköllä.

Työntekijöiden eläkemaksu ja YEL-maksu eivät sisälly haettavaan laskuperusteeseen.

1.2. Maksun osat

Vanhuuseläkeosa on vuonna 2021 edelleen keskimäärin 3,5 % palkoista.

Maksun työkyvyttömyyseläkeosa pyritään asettamaan siten, että sen arvioidaan riittävän kattamaan puolet kahtena seuraavana vuonna työkyvyttömäksi tulevien eläkemenoista.

Työkyvyttömyysalkavuuden kasvava trendi sekä palkkasumman huono kehitys nostavat suhteellista työkyvyttömyyseläkemenoa.

Työkyvyttömyyseläkeliikkeen tuloksen odotetaan olevan kuluvalta vuodelta jonkin verran tappiollinen. Työkyvyttömyyseläkemaksun tasoksi vuodelle 2021 asetetaan 1,2 % palkoista (1,0 % vuonna

2020), joka on jonkin verran alempi kuin oletettu eläkemeno. Työkyvyttömyyseläkeliikeen tuloksen odotetaan vuonna 2021 olevan tappiollinen.

Työkyvyttömyystariffin ikäkohtaiset ix-kertoimet määritellään tilastotiedoista ikäluokkakohtaisten eläkemenojen ja palkkasummien perusteella työkyvyttömyyseläkkeiden vastuunjakomalli huomioiden. Perustemuutoksessa haetaan ix-sarjan parametrien arvoja, jotka vastaavat 1,2 %:n keskimääräistä työkyvyttömyyseläkeosaa.

Työkyvyttömyyseläkemaksuun sisältyvä työkyvyttömyysriskin hallintaosa on tarkoitus säilyttää samalla tasolla suhteessa palkkasummaan kuin vuonna 2020. Keskimääräinen maksun työkyvyttömyyseläkeosa nousee, joten perustemuutoksessa haetaan työkyvyttömyysriskin hallintaosan kertoimelle vastaavasti uutta arvoa.

Yhtiöt ovat selvittäneet vuoden 2020 aikana eri vaihtoehtoja hoitokustannus- ja hyvitysperusteen kehittämiseen. Työeläkeyhtiöillä on yhteinen näkemys tulevien vuosien muutosten kokonaisuudesta, mutta yksityiskohtien selvitystyö jatkuu vielä vuoden 2021 alkupuolella. Hoitokustannusperuste haetaan voimaan vain vuodeksi 2021, jotta pidemmän aikavälin muutosten selvitys ehditään saada valmiiksi. Haettavaan perusteisiin tehdään vuotta 2021 koskien vain kerrointen tasomuutokset viime vuosina käytössä olleella inflaatiomenetelmällä. Vuoden 2021 TyEL-hoitokustannusosaa määrättäessä huomioidaan ennustetun inflaation ja palkkasumman kasvun vaikutus. Keskimäärin hoitokustannusosan arvioidaan olevan noin 0,61 % (0,58 % vuonna 2020) palkoista vuonna 2021.

Maksutappio-osan kertoimet pyritään määrittämään siten, että maksutappioliike johtaisi pitkällä aikavälillä keskimäärin nollatulokseen. Perusteessa haettavilla vuoden 2021 maksutappio-osan kertoimilla maksutappio-osa on keskimäärin noin 0,100 % palkoista (0,094 % vuonna 2020).

Lakisääteisten maksujen osa sisältää Eläketurvakeskuksen kustannukset, oikeushallintomaksun sekä Finanssivalvonnan maksun. Yhteensä nämä erät ovat arviolta noin 0,049 % (0,025 % vuonna 2020) palkoista. Lakisääteisten maksujen suurin erä on Eläketurvakeskuksen osuus, joka palaa normaalille tasolle vuoden 2020 poikkeuksellisen alhaisen tason jälkeen. Finanssivalvonnan maksu ja oikeushallintomaksu tulevat olemaan jonkin verran edellisvuotta suurempia.

Arvio vuonna 2021 maksettavista asiakashyvityksistä perustuu yhtiöiden vakavaraisuustilanteeseen hetkellä 30.9.2020 sekä

arvioon vuoden 2020 hoitokustannusylijäämästä. Perusteisiin vuodelle 2020 haetun poikkeussäännöksen takia keskimääräistä hyvitystasoa alennetaan 4/12:aan normaalitasosta. Näin laskettuna keskimääräisen hyvitystason arvioidaan olevan 0,2 % palkkasummasta (0,7 % vuonna 2020).

1.3. Maksun tasausosa

Kohdan 1.2. mukaiset muutokset huomioiden iästä riippumattomaksi perusmaksuksi tulee 24,8 % (25,3 % 1.- 4.2020 / 22,7 % 5.-12.2020). Maksun tasausosa on tällöin 19,1 % palkoista (19,9 % 1.- 4.2020 / 17,3 % 5.-12.2020). TyEL-MEL -tasausvastuun arvioidaan tällöin kehittyvän seuraavasti.

Tasausvastuu 31.12.v,	2019	2020	2021
mrd. €	9,5	8,5	8,2
% vuoden v+1 tasauseläkemenosta	74,1	65,4	60,7
% vuoden v palkkasummasta	15,5	14,1	13,2
josta vähimmäismäärän ylittävä osa,			
mrd. €	7,0	5,9	5,5
% vuoden v palkkasummasta	11,3	9,8	8,9

Taulukossa mainittu tasausvastuun vähimmäismäärä on 20 % seuraavan vuoden tasauseläkemenosta. Eläketurvakeskus on tehnyt myös pessimistisen lyhyen aikavälin maksutaseennusteen, jossa palkkasumman kasvu vuonna 2021 on 1,9 % ja 0,8 % seuraavana vuonna. Sen mukaan tasausvastuuta olisi vuoden 2021 lopussa 7,9 mrd. euroa, joka vastaa n. 60 % vuoden 2022 tasauseläkemenosta.

2. Laskuperustemuutokset

Laskuperusteeseen haetaan täsmennystä maksuluokkaan vaikuttavien eläkkeiden osalta tapauksissa, joissa eläkettä ei ole alettu maksaa, lähinnä siitä syystä, että eläkkeensaaja on kuollut tai eläke on jätetty lepäämään. Muutoksen tarkoitus on, että vain sellaiset työkyvyttömyyseläkkeet, joita on alettu maksaa, vaikuttavat maksuluokkaan. Perusteen soveltamisessa lähtökohta on, että kaikki vuoden v-1 lopussa vastuuvälissä olleet uudet toistaiseksi myönnetty työkyvyttömyyseläkkeet tulee huomioida maksuluokkaeläkkeinä vuonna v laskettavassa vuoden v-1 riskisuhteessa. Edellä mainituista eläkkeistä poistetaan kuitenkin tapaukset, joissa eläkkeen maksamista ei ole aloitettu viimeistään vuoden v loppuun mennessä. Mikäli eläkettä aletaan maksaa jonain myöhempänä vuonna, otetaan se huomioon maksamisen

aloittamisvuoden riskisuhteen laskennassa. Laskennassa käytetään riskisuhteen laskennan kohdevuoden vastuuta. Muutos koskee vuonna 2021 tai sen jälkeen toistaiseksi myönnettyjä uusia työkyvyttömyyseläkkeitä.

Lisäksi perusteisiin haetaan lisäystä potilasvakuutuslakiin tehdyn muutoksen takia. Jatkossa potilasvakuutus on toissijainen TyEL:iin nähden, joten potilasvakuutuksen perusteella myönnetty eläke poistetaan kokonaan maksuluokkaeläkkeistä. Tämän jälkeen lakimuutos ei käytännössä aiheuttaisi muutosta maksuluokkaeläkkeiksi luettaviin eläkkeisiin.

Laskuperusteeseen haetaan muutosta hoitokustannusosan laskennassa huomioitavan konsernin määrittelylle Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eron takia, jotta vanhat, nykyperusteen mukaan yhdeksi vakuutuksenottajaksi tulkittavat yrityskokonaisuudet voitaisiin tulkita yhdeksi vakuutuksenottajaksi myös Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön mukaisesti. Uusia konsernirakenteita muutos ei koskisi.

Perusteessa haetaan toistaiseksi voimaan hyvitystä koskevat kappaleet 5.2.2.3 – 5.2.2.7, jotka oli vuoden 2019 kokonaisperusteessa haettu voimaan määräaikaisina vuoden 2020 loppuun. Myös kohta 5.2.2.5 haetaan samansisältöisenä kuin aiemmin, joten kohdan 5.2.2.5 tarkoittamat kullekin yhtiölle jo aiemmin vahvistetut perusteet jäävät voimaan.

3. Voimaantulo

Perusteet tulevat voimaan 1.1.2021 kuitenkin siten, että perusteen kohta 4.1.5 on voimassa 31.12.2021 asti.

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT**1. Laskuperustemuutokset**

Laskuperusteisiin haetaan täsmennystä maksuluokkalaskennasta poistettavien eläkkeiden osalta tapauksissa, joissa työkyvyttömyys on aiheutunut raideliikennevastuulain (113/1999) tai potilasvakuutuslain (948/2019) mukaan korvattavasta vahinkotapahtumasta.

Mainittujen tapausten maksuluokkavaikutus on tarkoituksenmukaista poistaa vasta siinä vaiheessa, kun työeläkeyhtiön takautumisoikeus on varmistunut. Perustemuutoksen tarkoituksena on potilasvahinkojen osalta varmistaa, että 1.1.2021 voimaantuleva lakimuutos potilasvahinkojen toissijaisuudesta ei muuta maksuluokkalaskennassa huomioitavia eläkkeitä. Samalla tarkennetaan vastaavasti raideliikennevahinkotapausten käsittelyä.

2. Voimaantulo

Perusteet tulevat voimaan 1.1.2021.

TYEL:N MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN ERITYISPERUSTEIDEN PERUSTELUT

1. Maksutappioliikkeen tuloksen laskenta

Perusteissa haetaan tarkennuksena summamerkkiä maksutappioliikkeen tuloksen laskennan kaavaan, jotta liikkeen tuloksen laskennan kaava vastaisi muiden liikkeiden laskentatapaa.

2. Täydennyskerroin ja perustekorko

Eläkkeiden täydennyskerroin arvoksi haetaan 1.1.2021 lukien 0,72 % ja perustekorron arvoksi 1.1.2021 lukien 4,75 %. Perustelut ovat liitteenä erillisessä Eläketurvakeskuksen muistiossa.

3. Muut muutokset

Perusteissa esitetään vahvistettavaksi myös perusteiden liitteessä vastuovelkaa ja takaisinlainausta koskevien kertoimien arvot vuodelle 2021, vuoden 2020 lopun vanhuuseläkkeiden täydentämiseksi tehtävät kertoimet sekä osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasaavan kertoimen arvo vuodelle 2019 liitteinä olevien Eläketurvakeskuksen muistioiden mukaisesti.

Liitteet: Eläketurvakeskuksen muistio täydennyskerroimesta ja perustekorosta 1.1.2021 alkaen
Eläketurvakeskuksen muistio vanhuuseläkevastuun korotuskertoimista vuodelle 2020
Eläketurvakeskuksen muistio osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun tasauksessa käytettävästä kertoimesta vuodelle 2019